Vlaams Parlement

stuk **2422** (2013-2014) – Nr. 10
ingediend op 2 april 2014 (2013-2014)

Ontwerp van decreet

betreffende het onderwijs XXIV

Hoorzitting

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door de dames Vera Celis en Marleen Vanderpoorten

verzendcode: OND

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:
de heren Paul Delva, Jos De Meyer, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
de heer Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, Erik Tack;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heer Willy Segers, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:
mevrouw Gerda Van Steenberge.

Stukken in het dossier:
2422 (2013-2014) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
– Nr. 2 t.e.m. 8: Amendementen
– Nr. 9: Motie houdende raadpleging Raad van State

INHOUD

I. Inleidende uiteenzettingen door de deskundigen 4
1. Uiteenzetting door mevrouw Machteld Verhelst 4
2. Uiteenzetting door de heer Peter Van Hove 6
II. Bespreking 7
1. Vragen en opmerkingen van de leden 7
1.1. Tussenkomst van mevrouw Marleen Vanderpoorten 7
1.2. Tussenkomst van de heer Wim Van Dijck 8
1.3. Tussenkomst van mevrouw Elisabeth Meuleman 8
1.4. Tussenkomst van de heer Kris Van Dijck 8
1.5. Tussenkomst van de heer Paul Delva 8
1.6. Tussenkomst van de heer Jos De Meyer 8
1.7. Tussenkomst van mevrouw Sabine Poleyn 9
1.8. Tussenkomst van de heer Boudewijn Bouckaert 9
2. Antwoorden van de deskundigen 9
3. Slotreplieken 10
Gebruikte afkortingen 13

Bijlagen: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be

In het kader van de bespreking van het ontwerp van decreet betreffende het onderwijs XXIV, vond op datum van donderdag 20 maart 2014 in de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen een hoorzitting plaats over de voorgenomen opsplitsing (artikel II.4 t.e.m. II.6 van het ontwerp van decreet) van het huidige leergebied Wereldoriëntatie in twee leergebieden; enerzijds het leergebied Wetenschappen en Techniek en anderzijds het leergebied Mens en Maatschappij. Aan de hoorzitting werd deelgenomen door mevrouw Machteld Verhelst, pedagogisch coördinator van het Vlaams Verbond Katholiek Basisonderwijs en door de heer Peter Van Hove, directeur basisschool Atheneum Denderleeuw. Mevrouw Verhelst werd bijgestaan door mevrouw Isabel Rots, studiedienst COV. De PowerPoint-presentaties die gebruikt werden door mevrouw Verhelst en de heer Van Hove zijn terug te vinden op de dossierpagina van dit stuk op www.vlaamsparlement.be.

I. INLEIDENDE UITEENZETTINGEN DOOR DE DESKUNDIGEN

1. Uiteenzetting door mevrouw Machteld Verhelst

Mevrouw *Machteld Verhelst*, pedagogisch coördinator van het Vlaams Verbond Katholiek Basisonderwijs (VVKBaO), brengt in herinnering dat het voltallige onderwijsveld al herhaaldelijk heeft geprotesteerd tegen de voorliggende maatregel rond de splitsing van het leergebied Wereldoriëntatie. Vandaag wil ze de argumenten die hiertegen pleiten nog eens uit de doeken doen. Ze zal de doelmatigheid van deze maatregel in twijfel trekken, ze zal vanuit pedagogisch oogpunt pleiten voor het behoud van het leergebied Wereldoriëntatie en ze zal vooral pleiten voor competentieontwikkeling van schoolteams als alternatief voor deze maatregel.

Met deze maatregel beoogt de overheid wetenschap en techniek tastbaarder en zichtbaarder te maken in het curriculum, dit in het kader van toekomstige maatschappelijke verwachtingen. Door de huidige indeling in domeinen is het nu echter al mogelijk om het belang van wetenschappen en techniek aan te tonen. Er staan trouwens al aparte peilproeven op stapel voor wetenschappen en techniek. Door deze opsplitsing in domeinen is het nu reeds mogelijk voor leerkrachten om zich gericht te professionaliseren. Een extra opsplitsing is daarvoor dus niet nodig. Het is overigens ook onduidelijk wat er moet gebeuren met het onderdeel Brongebruik binnen het leergebied Wereldoriëntatie als die artificiële opsplitsing er zou komen.

Met de opsplitsing van het leergebied wil men ook het niveau opkrikken. Het is echter nog maar de vraag waarop die wens om het niveau op te krikken gebaseerd is. Uit de Onderwijsspiegel 2013 (het meest recente jaarlijkse rapport van de Onderwijsinspectie) blijkt dat in het kleuteronderwijs negentig percent van de scholen voldoet voor het leergebied Wereldoriëntatie. In het lager onderwijs is dat zeventig percent. De door de inspectie vastgestelde tekorten hebben te maken met de procesgerichte aanpak, met het gebrek aan samenhang en aan doelgerichte evaluatie en met de afstemming op de leefwereld van de kinderen. Men kan zich dus afvragen of de opsplitsing van het leergebied wel een juist antwoord is op de zorgen van de inspectie. Misschien moet men meer inzetten op het versterken van het beleidsvoerend vermogen van scholen, op professionalisering, competentieontwikkeling en pedagogisch leiderschap?

Het leergebied Wereldoriëntatie werd overigens nog maar in 2010 hervormd. Daarbij werden er nieuwe eindtermen ingevoerd. Zou men dan ook niet beter eerst een degelijk onderzoek uitvoeren over de impact van deze maatregel?

De nota die de maatregel probeert te onderbouwen slaagt niet in haar opzet. Momenteel wordt er door het Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen (KU Leuven) een peilingsproef Techniek uitgewerkt, die in 2015 zal worden afgenomen. De toets van 2011 volgde

te kort op de invoering van de nieuwe eindtermen. Ook de resultaten van de PISA-test van 2012 wordt aangehaald. Het betreft hier echter een toets voor vijftienjarigen over kennisdomeinen binnen de Wetenschappelijke Geletterdheid. Deze toets leert ons echter niets over het effect van de herziene ontwikkelingsdoelen en eindtermen Techniek en Natuur. Dergelijke toetsen brengen sowieso trouwens alleen de competentieniveaus van de leerlingen in kaart. Ze verklaren niet waarom het eventueel fout loopt. Op basis van die onderzoeken kan men dus geen uitspraken doen over het nut van het opsplitsen van het leergebied Wereldoriëntatie.

De maatregel mist dus elke onderbouwing. Het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs kondigde nochtans aan dat eerst zou onderzocht worden of het beoogde competentieniveau kan worden gehaald met het huidige concept. Pas daarna zou er een maatregel worden genomen. Met wat er vandaag voorligt, wordt die logica echter omgedraaid.

VVKBaO wil een aantal pedagogische argumenten aanreiken waarom het voorstander blijft van een geïntegreerd aanbod en van een geïntegreerde aanpak voor het leerdomein Wereldoriëntatie. Voor jonge kinderen is een geïntegreerde aanpak evident. Jonge kinderen benaderen de realiteit als een geheel. Het leren is voor hen betekenisvol. Daarbij vertrekken ze vanuit hun eigen beleving. Zo bereiden ze de stap voor naar de grote wereld. Vertrekkend van wat ze nu beleven, keren ze bijvoorbeeld terug naar de geschiedenis, om tijdsbesef te ontwikkelen.

Binnen het betekenisvolle geheel van de geïntegreerde wereld is het goed om af en toe in te zoomen. De manier waarop het leesonderwijs verloopt is hiervan een voorbeeld. In hun eerste levensjaren ontwikkelen kinderen allerlei inzichten over geschreven taal, op een levensechte manier. Om ervoor te zorgen dat kinderen het mechanisme van het lezen goed onder de knie krijgen, gaat men op een bepaald ogenblik wel inzoomen en decontextualiseren. Dat is echter een tijdelijk proces. Daarna gaat men terug naar een gecontextualiseerde aanpak. Lezen is dus geen apart afzonderlijk leergebied. Het zit geïntegreerd in taal en het maakt deel uit van alle andere leergebieden.

Als men het leergebied Wereldoriëntatie artificieel gaat opsplitsen, dan komen de fases van contextualiseren, decontextualiseren en recontextualiseren onder druk te staan. Het onderwijs grijpt graag terug naar de decontextualiserende fase. Toch is de laatste fase – de recontextualisering – waarin er aan de kinderen authentieke taken worden aangeboden, de fase die de motivatie opkrikt en het leren bevordert.

De eindtermen en ontwikkelingsdoelen werden in 2010 aangepast vanuit die integratiegedachte. Daar is een uitgebreid maatschappelijk debat aan voorafgegaan. De focus ligt op de leerlijnen, de horizontale en verticale samenhang tussen verschillende zaken, de multiperspectiviteit, het leren als een actief proces in levensechte authentieke betekenisvolle situaties. Dit zorgt voor een hogere betrokkenheid en voor een krachtige leeromgeving. De geïntegreerde aanpak kan ook onderbouwd worden vanuit de literatuur. De scholen doen momenteel inspanningen om dit in de klas te realiseren.

Een argument dat wordt aangehaald voor de splitsing is dat de verhoogde zicht- en tastbaarheid van het domein Wetenschappen en Techniek toelaat dat leerkrachten zich gerichter gaan professionaliseren. Die opsplitsing is echter niet nodig om een professionalisering te realiseren. Er bestaan namelijk al heel wat mogelijkheden om te investeren in de competentieontwikkeling van leerkrachten. Dit wordt al opgenomen binnen de te ontwikkelen basiscompetenties in de lerarenopleiding: er worden keuzemodules ingericht en er zijn zelfs verdiepende banaba's mogelijk. Er wordt ook nascholing aangeboden rond deze

thematieken. Schoolinterne coaches kunnen hun collega's versterken, bijvoorbeeld rond STEM, onder meer door middel van teamteaching. Ook de pedagogische begeleiding kan initiatieven opzetten om leerkrachten aan te zetten tot praktijkgericht onderzoek en tot het delen van goede praktijkvoorbeelden.

Mevrouw Verhelst besluit dat de voorliggende maatregel eigenlijk niet onderbouwd is. Bovendien kan deze maatregel nefaste gevolgen hebben. Hij zou zelfs contraproductief kunnen zijn omdat hij afbreuk doet aan het geïntegreerde werken. Het zou dus veel doeltreffender zijn om in te zetten op de professionalisering van leerkrachtenteams.

2. Uiteenzetting door de heer Peter Van Hove

De heer *Peter Van Hove*, directeur basisschool Atheneum Denderleeuw, verduidelijkt dat zijn school een hoofdschool en een wijkschool heeft, met in totaal 493 leerlingen. Bij 47 percent van de kinderen is minstens een van beide ouders anderstalig. De school heeft bewust gekozen voor graadklassen in de tweede en de derde graad.

De school heeft in september 2012 als eerste het GOVA-onderwijs ingevoerd. Uit de OVSG-toetsen bleek namelijk dat bepaalde vakonderdelen van Nederlands en bepaalde subdomeinen van Wereldoriëntatie, met name het subdomein Mens en Maatschappij en het subdomein Tijd, in de school onvoldoende aan bod kwamen. De spreker stelt verder ook vast dat het curriculum van de leerlingen in de derde graad vrij complex is. Daarbij is het belangrijk dat de leerkrachten meer leerinhoud hebben dan wat ze de kinderen bijbrengen. Dat betekent dat ze moeten worden geprofessionaliseerd. Het valt ook niet te ontkennen dat het niveau van de vooropleiding van kandidaat-onderwijzers daalt. Bij sollicitatieprocedures is het hem opgevallen dat heel wat kandidaten in wezen onvoldoende achtergrond hebben om les te geven in de derde graad. Een professionalisering zal het beroep van leerkracht mettertijd aantrekkelijker maken en zal mee leiden tot een grotere onderwijskwaliteit.

De school werkt met vakleerkrachten voor Wiskunde, Taal en Wereldoriëntatie, maar dan alleen in het vijfde en zesde leerjaar. De vakleerkrachten zijn niet alleen de leerkrachten voor Taal, Wiskunde en Wereldoriëntatie, maar in de klas waar ze klastitularis zijn, geven ze ook Frans en Muzische Vorming. Er is ook een leerklas. Gedurende de schooluren werken de kinderen gedurende vier uur zelfstandig, onder begeleiding van een van de vakleerkrachten, namelijk hun klastitularis. Daarnaast kunnen ze ook na de schooluren gedurende vier en een half lesuur zelfstandig werken. Die lesuren zijn vooral gericht op leren leren. Er is ook een wekelijks overleg tussen de directie en de vakleerkrachten om de integratie binnen de derde graad te bevorderen.

De belangrijkste taak van de 'vak-ankers' is les geven in de drie graadklassen van het vijfde en het zesde leerjaar. Daarnaast bewaken ze het leerplan en de eindtermen in de volledige lagere school. Ze zijn ook betrokken bij de deskundigheidsbevordering van de collega's van de eerste en de tweede graad voor hun eigen vak. Ze zijn ankerfiguren (specialisten) voor alle leerkrachten en voor de directie. Tijdens een maandelijks vakoverleg wordt de vakwerking voor Wereldoriëntatie, Wiskunde en Taal besproken.

In juni 2012 werd de beginsituatie geanalyseerd. De GOVA-werking is in september 2012 van start gegaan in de school van de heer Van Hove. Er is nu al een verbetering van de schoolse prestaties en van het welbevinden van de leerlingen merkbaar. De ouders zijn heel tevreden. In het eerste jaar liep dat nog wat moeilijk omdat het allemaal nieuw was. Bovendien is uit de rondvraag gebleken dat de kinderen liever bij verschillende leerkrachten zitten dan bij een enkele. Voor dit punt van de GOVA-werking bestond nochtans enige vrees. Een ander voordeel is het gedeelde leiderschap. Niet alleen de directeur beoordeelt

de kwaliteit in de school, ook de vak-ankers nemen op dat vlak een belangrijke rol op. Het onderwijs is een gezamenlijk project geworden.

Om het probleem te verhelpen dat uit de OVSG-toetsen gebleken was, is men afgestapt van de slaafse opvolging van de handleidingen en de werkboeken. Het klopt namelijk niet dat men op die manier alle leerplandoelen en eindtermen kan realiseren. Men is opnieuw vertrokken van het leerplan dat uiteindelijk het belangrijkste document is voor leerkrachten. De vijf domeinen van Wereldoriëntatie moeten immers voldoende aandacht krijgen. Dat betekent niet dat de leerkrachten kunnen afstappen van de geïntegreerde aanpak. Ze moeten echter duidelijk weten op welke domeinen de verschillende leerplandoelen betrekking hebben. Aan de klasmuren worden die verschillende subdomeinen van Wereldoriëntatie gevisualiseerd. Tijdens de behandeling van een thema gaan de leerlingen de verschillende items ophangen bij een bepaald onderdeel. Zo worden de thema's dus terug uit elkaar gehaald en krijgen de kinderen een overzicht van alle subdomeinen van Wereldoriëntatie. Op die manier kunnen ze ook hun belangstelling en hun talenten situeren. Dat maakt het voor de leerkracht ook gemakkelijker om te differentiëren. Een opsplitsing van het vak Wereldoriëntatie staat een geïntegreerde aanpak absoluut niet in de weg. Door deze opsplitsing worden de linken tussen de verschillende subdomeinen van Wereldoriëntatie ook veel duidelijker. Er is ook een grotere leerwinst bij de leerlingen. Er kan namelijk differentiatieleerstof worden aangeboden waarvoor ze meer interesse en meer talent hebben. Bij het inzetten van de leerkrachten kan er insgelijks rekening worden gehouden met de interesses en de talenten van de leerkrachten, wat hun motivatie bevordert.

Binnen het GOVA-onderwijs is het belangrijk dat de leerkrachten een grondige kennis hebben van alle onderdelen van het leerplan. De vak-ankers dienen te zorgen voor een sterke verticale samenhang: ze bewaken de leerplandoelen en de eindtermen in de volledige lagere school. Ze specialiseren zich en valideren hun expertise binnen het schoolteam. Dat is mogelijk omdat ze niet met alle leerdomeinen tegelijk bezig moeten zijn. Leerkrachten die sterker staan in hun vak kunnen meer zorg en een grotere klasdifferentiatie bieden. Op die manier wordt het onderwijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De kwaliteitsbewaking ligt niet meer alleen in handen van de directeur, ook de vakleerkrachten spelen op dat vlak een belangrijke rol.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomst van mevrouw Marleen Vanderpoorten

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* leest in de memorie van toelichting bij de betreffende artikels van het ontwerp van decreet dat men na de opsplitsing van het beleidsdomein geïntegreerd kan blijven werken. Welke problemen heeft mevrouw Verhelst dan met dit artikel?

Kinderen van de derde graad van het basisonderwijs hebben zelf al een zekere kennis. Tegelijk hebben ze nood aan het enthousiasme van de leerkracht om de vonk te laten overslaan. Kan men van de leerkrachten verwachten dat ze alle leerdomeinen op dezelfde kwalitatieve manier kunnen overbrengen, temeer gezien de problemen die soms worden gesignaleerd met de kwaliteit van de leerkrachten in het basisonderwijs?

Wie zijn de vakleerkrachten die worden ingezet in verschillende leerjaren, zijn dat onderwijzers of regenten? Klopt het dat de vak-ankers alleen in de derde graad van het basisonderwijs worden ingezet?

1.2. Tussenkomst van de heer Wim Van Dijck

De heer *Wim Van Dijck* stelt vast dat de werkwijze van de heer Van Hove perfect mogelijk is binnen de bestaande regelgeving. Is er dan überhaupt wel een decreetswijziging nodig?

1.3. Tussenkomst van mevrouw Elisabeth Meuleman

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* concludeert uit de toelichting van de heer Van Hove dat het belangrijk is om na te denken over de pedagogische aanpak. Het is belangrijk een directeur en een team te hebben die daartoe in staat zijn en die daarbij voldoende omkaderd worden. Het loopbaandebat was een belangrijke aanzet om over deze dingen na te denken.

Ze heeft geen argumenten gehoord voor een verdere opsplitsing van het leerdomein Wereldoriëntatie in twee onderdelen. De heer Van Hove, die in zijn school aan de slag gaat met de vijf verschillende subdomeinen van het leerdomein Wereldoriëntatie, illustreert eigenlijk de argumenten van mevrouw Verhelst. Zij stelt dat men binnen de verschillende subdomeinen af en toe moet decontextualiseren, om dan weer te recontextualiseren. De hervorming van 2010 geeft aan de scholen de mogelijkheid om op die manier te werken.

1.4. Tussenkomst van de heer Kris Van Dijck

De heer *Kris Van Dijck* stelt vast dat de geplande opsplitsing in vraag wordt gesteld. Er wordt gezegd dat er weinig relevante gegevens zijn. Hij beschikt nochtans over cijfers die aantonen dat heel wat leerkrachten zich niet zo goed voelen bij het brede spectrum van Wereldoriëntatie. Binnen het leerdomein Wereldoriëntatie zijn er verschillende subdomeinen. Er zijn echter altijd overlappingen. Leren lezen hoort bijvoorbeeld thuis bij het leerdomein Taal, maar men heeft het nodig in alle leerdomeinen. Hoe kan men het domein Wetenschappen en Techniek beter in beeld brengen zonder het te benoemen? De heer Van Hove stelde dat de opsplitsing toelaat om de competenties van de kinderen beter te peilen. Kan hij dat nog eens verduidelijken? Kan mevrouw Verhelst verduidelijken waarom het nefast zou zijn om beter af te lijnen onder welke subdomeinen de diverse eindtermen thuishoren?

1.5. Tussenkomst van de heer Paul Delva

De heer *Paul Delva* heeft de heer Van Hove horen zeggen dat een splitsing van het leergebied Wereldoriëntatie heeft geleid tot een betere onderwijskwaliteit. Hij is graag bereid om dat te geloven, maar had wel graag vernomen hoe men dat kan meten.

1.6. Tussenkomst van de heer Jos De Meyer

De heer *Jos De Meyer* stelt vast dat het VVKBaO in vele discussies terecht pleit voor meer autonomie voor scholen. Hij benadrukt dat de voorliggende decreetsartikels de leerkrachten niet verplicht om het leergebied in hun lessen op te splitsen. Een geïntegreerde aanpak blijft mogelijk. Indien een school dat wenst, kan het vak wel opgesplitst worden en gegeven worden door verschillende leerkrachten. Het belangrijkste is dat de lessen op een enthousiaste manier worden gegeven, zodat ze zo boeiend mogelijk worden voor de kinderen. De wijziging van dit artikel leidt wel tot een verhoogde zichtbaarheid in de eindtermen. Hij veronderstelt dat men daar geen problemen mee heeft.

1.7. Tussenkomst van mevrouw Sabine Poleyn

Mevrouw *Sabine Poleyn* heeft begrepen dat het GOVA-onderwijs in de school van de heer Van Hove heeft geleid tot een grotere zichtbaarheid voor de leerlingen en voor de leraar. Wordt dat ook voor de ouders zichtbaar gemaakt, bijvoorbeeld in het rapport? De vakleerkrachten moeten zich specialiseren op een bepaald domein. Hoe stimuleert de heer Van Hove zijn leerkrachten daartoe? Hoe vindt hij het noodzakelijke nascholingsaanbod? De bekommernis om meer zichtbaarheid te geven aan techniek leidde in 2010 al tot een aanpassing van de eindtermen. Het is echter niet altijd evident om de leerkrachten te motiveren om daar werk van te maken. Inzake de versterking van de leraar basisonderwijs is er in het luikje 'inservice' sprake van nascholing, coaching en pedagogische begeleiding. Hoe wil men daaraan een boost geven? Vanuit het STEM-actieplan zijn er coaches aan het werk gegaan die de onderwijzers moeten bijstaan op het vlak van techniek. Hoe worden de pedagogische begeleidingsdiensten betrokken bij dat project?

1.8. Tussenkomst van de heer Boudewijn Bouckaert

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, onderscheidt twee belangrijke bekommernissen. Alle sprekers delen de zorg voor een geïntegreerde aanpak. Daarnaast is er de zorg rond de competentie. Die kan namelijk problematisch worden als de vakgebieden te breed zijn. De geïntegreerde aanpak wordt door de huidige regeling zeker gewaarborgd aangezien het leerdomein Wereldoriëntatie een eenheid vormt. De effectieve realisatie van de geïntegreerde aanpak hangt samen met het beleidsvoerend vermogen van de school. Als er een probleem is met de competentie van bepaalde leerkrachten, dan kan er onder het huidige regime ook een opsplitsing gebeuren. Wat men ook doet, splitsen of niet splitsen, de beide bekommernissen kunnen gerealiseerd worden. De mate waarin dat het geval is hangt voornamelijk af van het beleidsvoerend vermogen van de scholen. Het enige argument dat hij gehoord heeft ten voordele van de splitsing is dat die een zeker propagandistisch effect zal hebben, omdat het subdomein Wetenschap en Techniek beter zichtbaar zal worden. Is die conclusie correct? In dat geval moeten de parlementsleden uitmaken of dat voldoende is om de opsplitsing door te voeren.

2. Antwoorden van de deskundigen

Mevrouw *Machteld Verhelst* wil ingaan op het argument dat de opsplitsing nog niet betekent dat men het leerdomein Wereldoriëntatie niet langer op een geïntegreerde manier kan geven. Het probleem is echter dat men de opsplitsing niet nodig heeft om meer aandacht te geven aan wetenschap en techniek. De overheid geeft hiermee echter wel een nefast signaal, namelijk dat men beide subdomeinen van het leerdomein Wereldoriëntatie gefragmenteerd kan aanbieden. Die decontextualisering is een reëel gevaar. Dat is ontegenzeggelijk een belangrijke stap achteruit, na jaren van inspanningen om de geïntegreerde aanpak in de scholen sterker te maken.

Mevrouw *Isabel Rots*, studiedienst COV, herhaalt dat er bij de hervorming van het leerdomein Wereldoriëntatie in september 2010 uitdrukkelijk gekozen werd voor een geïntegreerde benadering. Er is weliswaar een indeling in verschillende domeinen, maar de memorie van toelichting benadrukt de meerwaarde van de samenhang tussen deze domeinen. Die hervorming was gebaseerd op duidelijke leerpsychologische, pedagogische en onderwijskundige argumenten. Er is ook een grondig maatschappelijk debat aan voorafgegaan. Uit de review in opdracht van de Vlor over effectieve en krachtige leeromgevingen voor STEM-onderwijs aan kinderen van acht tot zestien jaar is gebleken dat het werken vanuit realiteitsgebonden contexten motiverender en uitdagender is en een betere garantie biedt voor het bereiken van die leerdoelen. Uit diverse peilingsproeven en internationale onderzoeken blijkt dat de Vlaamse leerlingen het vooral moeilijk hebben met die complexe vaardigheden, met het toepassen van wat ze hebben geleerd binnen realiteitsgebonden

contexten. Als men daar iets wil aan doen, dan zullen de leerlingen zoveel mogelijk moeten kunnen werken met complexe en authentieke situaties. De realiteit is niet opgesplitst in verschillende subdomeinen. Men kan natuurlijk inzoomen op specifieke deelcompetenties, maar daarna moet men opnieuw contextualiseren. Het gaat dus niet alleen om de zichtbaarheid, maar ook om de aangewezen manier om die doelen te bereiken.

Mevrouw *Machteld Verhelst* benadrukt dat de splitsing op zich niet zal zorgen voor krachtiger onderwijs. Dat blijkt ook duidelijk uit het verhaal van de heer Van Hove. In zijn school is de kwaliteit van het onderwijs erop vooruitgegaan omdat de leerkrachten zich gerichter zijn gaan professionaliseren. Deze maatregel is dus niet nodig om de competenties binnen het team te versterken en om de nodige aandacht te geven aan wetenschappen en techniek. Blijkbaar is het niet altijd gemakkelijk om leerkrachten daartoe te motiveren. Het werken met een schoolinterne STEM-coach is een krachtige manier om een professionele leergemeenschap te creëren rond deze thematiek. De pedagogische begeleidingsdiensten onderzoeken hoe ze dat kunnen ondersteunen. Er zijn dus andere mogelijkheden om in te zetten op wetenschap en techniek dan het opsplitsen van het leergebied Wereldoriëntatie.

De heer *Peter Van Hove* hecht bijzonder veel belang aan professionalisering. De leerkrachten moeten daar dan ook de nodige ruimte voor krijgen. Dat lukt binnen het GOVA-onderwijs. Maar met de manier waarop een basisschool over het algemeen werkt, is dat niet evident.

Hij vindt het belangrijk om leerinhouden in de focus te zetten. Dat zorgt onmiddellijk voor een grote zichtbaarheid. In zijn school wordt er elk jaar via het schoolontwikkelingsplan gefocust op een bepaald vakonderdeel. Dat begint met een grondige studie van het leerplan, waarbij men nagaat wat de overheid verwacht op dat vlak. Veel scholen werken op die manier. Ook wetenschap en techniek kunnen op die manier in de kijker geplaatst worden.

Sinds de invoering van dit project in september 2012, zijn de leerkrachten in zijn school bewuster bezig met de leerplannen. De inspectie onderzoekt of de eindtermen gerealiseerd werden. Leerkrachten kunnen schitterend werk leveren in de klas, maar wanneer ze geen rekening houden met het leerplan behalen leerlingen bij kwaliteitsmetingen geen resultaten. Als men binnen Wereldoriëntatie de kinderen kan aanspreken op hun interesses en talenten, dan biedt men kwaliteitsvol onderwijs aan. Dat kan echter niet betekenen dat de eindtermen niet allemaal gerealiseerd hoeven te worden.

De professionalisering in zijn school heeft vooral te maken met een doorgedreven interne deskundigheidsbevordering. De vakleerkrachten specialiseren zich en stellen hun specialisatie ten dienste van het volledige team. Elke leerkracht heeft een bepaalde ankeropdracht die hij zal gebruiken om zich te professionaliseren. Voor hem als directeur vergemakkelijkt dat de zaken ook. Als er een bepaald probleem is, bespreekt hij dat in de eerste plaats met de ankerpersoon op dat vlak. Dit is een goede en haalbare manier om professionalisering te realiseren. Over het algemeen hebben leerkrachten namelijk veel te doen. Ze volgen vormingen, maar hebben vaak onvoldoende tijd om die vervolgens ook in de praktijk te brengen.

3. Slotreplieken

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* herhaalt haar vraag of alle leerkrachten in de school van de heer Van Hove onderwijzers zijn. De heer *Peter Van Hove* antwoordt dat er toevallig ook drie regenten zijn. Twee van hen volgen echter ook een opleiding Basisonderwijs.

Ze hebben namelijk ook een grote verantwoordelijkheid rond de kwaliteitsbewaking in de eerste en de tweede graad.

De heer *Jo De Ro* kent de school van de heer Van Hove persoonlijk. Hij weet dat er op dezelfde campus ook een middenschool is. Heeft men gekozen voor een systeem van vakleerkrachten omdat men de overgang vlotter wil laten verlopen? Zijn er afspraken met het secundair onderwijs? Worden de resultaten van deze aanpak ook opgevolgd binnen het secundair onderwijs? Hoe verloopt de samenwerking tussen de regenten en de onderwijzers van de eerste en de tweede graad? Biedt het werken met meerdere leerkrachten in eenzelfde leerlingengroep voordelen, bijvoorbeeld voor de overgang naar het secundair onderwijs? Is een aanpassing van het decreet basisonderwijs noodzakelijk? De heer *Peter Van Hove* antwoordt dat het in de eerste plaats de bedoeling was om de kwaliteit van het basisonderwijs te verbeteren. Het vergemakkelijken van de overgang naar het secundair onderwijs is daarbij mooi meegenomen. De ouders zien dit laatste echter wel als een voordeel. En uiteraard vergemakkelijkt de ligging op eenzelfde campus de samenwerking tussen de vakleerkrachten en de mensen van de middenschool.

Mevrouw *Isabel Rots* vindt niet dat een splitsing van het leergebied noodzakelijk is voor het project van de heer Van Hove. Uit het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs blijkt dat men wil onderzoeken of het beoogde competentieniveau bereikt wordt binnen het huidige concept van Wereldoriëntatie. Momenteel zijn er namelijk geen betrouwbare gegevens over de situatie na de herziening van de eindtermen in 2010.

De aanpak in de school van de heer Van Hove geeft blijk van een groot beleidsvoerend vermogen en van sterk pedagogisch leiderschap. De leerkrachten van de school zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de leer- en ontwikkelingsprocessen van de leerlingen. Het zou echter niet goed zijn als vakleerkrachten in meerdere scholen moeten lesgeven om aan een voltijdse opdracht te komen. Dit vormt vooral voor kleinere basisscholen een probleem. Dat zou de teamwerking in het gedrang brengen. Het is ook belangrijk dat de vakleraren een doelgroepgerichte opleiding hebben gehad, dus een opleiding gericht op het basisonderwijs. Zij moeten immers streven naar horizontale en verticale samenhang binnen de leer- en ontwikkelingsprocessen van de kinderen.

De heer *Kris Van Dijck* merkt op dat het hier gaat om twee discussies die men niet door elkaar mag halen. Niemand vraagt dat de onderwijzers of onderwijzeressen zouden worden vervangen door regenten of regentessen. In de school van de heer Van Hove gaat het toevallig om regenten. In principe zijn de vakleerkrachten of vak-ankers onderwijzers en onderwijzeressen die zich specialiseren. Daarnaast is er de discussie of kinderen van het basisonderwijs altijd dezelfde leerkracht dienen te hebben. Voor de derde graad vindt hij dat niet nodig. Als men toevallig bij een leerkracht zit met wie het niet klikt, dan moet men daar immers een jaar mee verder.

De heer *Jos De Meyer* probeert de discussie samen te vatten. Hij komt tot de conclusie dat men het bewuste artikel ziet als een signaal dat verkeerd geïnterpreteerd kan worden. Het mag echter een geruststelling zijn dat de overheid alleen een kader aanbiedt. De vrijheid van onderwijs impliceert dat de schoolbesturen dit vrij mogen invullen. De frustratie binnen het onderwijsveld over deze maatregel heeft wellicht te maken met het feit dat het basisonderwijs onvoldoende betrokken is geweest bij de totstandkoming van het masterplan rond de hervorming van het secundair onderwijs, dat ook een aantal elementen bevat over het basisonderwijs.

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter besluit dat deze hoorzitting geslaagd is in haar opzet. Het is duidelijk geworden dat de praktische impact van deze opsplitsing beperkt is en dat het vooral de bedoeling is om een signaal te geven.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Vera CELIS
Marleen VANDERPOORTEN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

banaba	bachelor-na-bachelor
COV	Christelijk Onderwijzersverbond
GOVA	Gedifferentieerd en geïntegreerd leerplanOnderwijs met Vak Ankers
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
OVSG	Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
PISA	Programme for International Student Assessment (van de OESO)
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VVKBaO	Vlaams Verbond van het Katholiek Basisonderwijs